

Omgangsprotocol

R.K. Daltonschool
De Valkenheuvel
(september 2017)

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Doel Omgangsprotocol	4
3. Pesten op school	5
Wat is plagen?	5
Wat is pesten?	5
Welke kinderen vormen een risico om gepest te worden?	6
Welke rollen zijn terug te zien bij het pesten?	6
Hoe weet u als ouder dat uw kind gepest wordt	7
Signaalgedragingen voor de leeftijd 4 tot 12 jaar:	7
4. Het Omgangsprotocol	
Uitgangspunten	8
De methode KiVa	8
Preventieve maatregelen	9
5. Stappenplannen:	
5.1: Het stappenplan na een melding van pestgedrag	12
5.2: Het stappenplan bij een incident	13
6. Digitaal pesten of Cyberpesten	14
Wat is digitaal pesten	14
Het stappenplan na een melding van digitaal pesten	14
7. Begeleiding met betrekking tot pesten	15
Begeleiding van de gepeste leerling	15
Begeleiding van de pester	15
Adviezen aan de ouders van onze school	16
8. Veiligheid personeel	17
9. Bijlagen	18
Bijlage 1: Handreiking voor gesprek met gepeste leerling	19
Bijlage 2: Handreiking voor gesprek met leerling die pest	20
Bijlage 3: Tips voor leerlingen bij digitaal pesten	21
Bijlage 4: Regels van de school	22
Bijlage 5: Links/adressen	23

1 Inleiding

Voor u ligt het omgangsprotocol van R.K. Daltonschool De Valkenheuvel. Het protocol is geschreven voor kinderen, leerkrachten en ouders. Het omgangsprotocol is erop gericht samen met kinderen, leerkrachten en ouders een zo veilig mogelijk schoolklimaat te scheppen. Als de kinderen zich veilig voelen, kunnen de kinderen zich optimaal ontwikkelen.

Het protocol is geen statisch document. Afhankelijk van ontwikkelingen binnen de school en de maatschappij, zal het gebeuren rond pesten zich verder ontwikkelen. In dat geval zal het protocol worden aangepast.

Het protocol is samengesteld in samenspraak met kinderen, ouders en leerkrachten. Iedere situatie is anders en heeft een eigen karakter daarom zal de aanpak van pesten altijd een eigen karakter hebben. Het omgangsprotocol van de Valkenheuvel sluit aan bij het beleidsplan Sociale Veiligheid van Het Sticht.

2. Doel omgangsprotocol

Doel omgangsprotocol

Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode gelukkig en sociaal aanvaard voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen in een sfeer van veiligheid, acceptatie, erkenning en wederzijds respect.

Teamleden moeten zich tijdens hun werk veilig voelen.

Het omgangsprotocol van Katholieke Daltonschool de Valkenheuvel uit Driebergen is gebaseerd op drie hoofdlijnen: respect, verantwoordelijkheid en samenwerking.

Respect:

Op de Valkenheuvel mag iedereen er zijn. We laten de ander in zijn waarde. We houden rekening met elkaar. We hebben respect voor elkaar, voor onze omgeving en voor ons zelf.

Verantwoordelijkheid:

Met elkaar zorgen we ervoor dat we goed met elkaar omgaan. We zijn verantwoordelijk voor ons eigen gedrag en voor de afspraken die wij samen maken.

Samenwerking:

Is het werken aan een gemeenschappelijk doel. Samen willen we zorgen voor een veilige sfeer op de Valkenheuvel. Wij streven naar een goed evenwicht tussen geven en nemen met respect voor jezelf en de ander.

Deze drie hoofdlijnen zijn ook onderdeel van ons Daltononderwijs. Ons Daltononderwijs is gebaseerd op vertrouwen. Met behulp van een aantal kernwaarden waaronder verantwoordelijkheid en samenwerken werken we aan de leeropbrengsten van ieder kind en ook aan de persoonlijke ontwikkeling van ieder kind.

3. Pesten op school

Wanneer is er sprake van plagen en pesten?

Om een onderscheid te kunnen maken tussen plagen en pesten, is het goed om beide definities te beschrijven.

Wat is plagen?

Er is sprake van plagen als:

- het een incident betreft
- het spontaan gebeurt, niet langdurig is en het onregelmatig voorkomt
- de leerlingen gelijk zijn aan elkaar, er is geen machtsverhouding
- de rollen niet vast liggen; de ene keer plaagt de één, de andere keer de ander
- het gebeurt zonder kwade bijbedoelingen; het is daardoor vaak leuk, plezierig en grappig
- de geplaagde geen blijvende psychische en/of fysieke schade oploopt en in staat is zich te verweren

Wat is pesten?

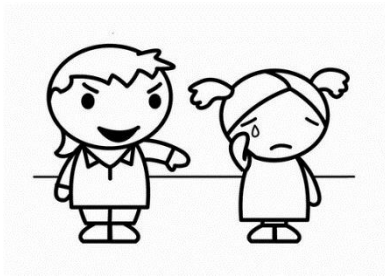
Er is sprake van pesten als:

- de ene leerling sterker is en de andere leerling zwakker; het is steeds dezelfde leerling die wint en dezelfde die verliest. De sterke leerling heeft een grotere mond en andere leerlingen kijken tegen hem/haar op
- het niet eenmalig is en de gepeste leerling steeds weer de klos is
- de pestkop geen positieve bedoelingen heeft; de leerling wil pijn doen, vernielen of kwetsen
- de gepeste leerling zich eenzaam en verdrietig voelt; de leerling is onzeker en bang

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aanpakken. Het lastige is dat veel pestgedrag niet zichtbaar is zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. De leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen op school en dat ze om hulp durven vragen. Volwassenen dienen alert te zijn op signalen van leerlingen. Dit houdt in dat ze interesse tonen en luisteren naar de leerlingen.

Er kan op verschillende manieren worden gepest.

- met woorden (vernederen, schelden, dreigen, bijnamen geven, gemene briefjes of mailtjes)
- lichamelijk (trekken, duwen, schoppen, slaan, krabben)
- achtervolgen (opjagen, klem zetten, opsluiten)
- uitsluiten (negeren, niet mee laten doen)
- stelen en vernielen (afpakken, kliederen, stuk maken)
- afpersen/bedreigen (spullen afgeven, afdwingen iets te doen)

Welke kinderen vormen een risico om gepest te worden?

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Maar in principe

loopt iedere leerling het risico om gepest te worden. Het pesten vindt vaak plaats als groepsproces waarbij iedere leerling een rol heeft. De verschillende rollen bij pesten worden in een volgend stukje beschreven. Afhankelijk van de groepssamenstelling, het karakter en de omstandigheden neemt iedere leerling een rol in. De leerlingen die gepest worden hebben vaak de volgende overeenkomsten:

- de leerling wijkt af van een norm (hoge cijfers, andere kleding, andere cultuur enz.)
- de leerling is minder weerbaar (niet agressief, voorzichtig, teruggetrokken, angstig)
- de leerling heeft weinig zelfvertrouwen (een negatief zelfbeeld)

Welke rollen zijn terug te zien bij het pesten:

- **De pester:**
Pesters zijn vaak de sterkere in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. De pester is vaak onzeker en wil graag aardig en stoer gevonden worden. De pester denkt dat hij/zij door te pesten grappig gevonden wordt door de andere leerlingen. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee. Als je meedoet, loop je minder kans om zelf slachtoffer te worden. De pester is vaak ongelukkig met zijn/haar eigen leven. Hij/zij is zich daar vaak niet bewust van. Bewustwording daarvan is vaak de eerste stap.
- **De gepeste:**
Leerlingen die gepest worden, doen vaak andere dingen of zien er anders uit. De gepeste voelt zich vaak verdrietig en eenzaam. Hij/zij durft vaak niets terug te doen of het te vertellen. Hij/zij is bang om nog meer gepest te gaan worden.
- **De meepester:**
De meepester doet mee met het pesten om erbij te horen. De meepester is vaak bang om zelf gepest te gaan worden.
- **De helper:**
De helper neemt het op voor de gepeste. Hij/zij vindt het niet goed dat er gepest wordt en is niet bang voor de pester. De helper helpt graag en is daarom vaak populair.
- **De stiekemer:**
De stiekemer vindt het goed dat er gepest wordt. Hij/zij bemoeit zich er niet mee. Is bang om zelf gepest te worden. De stiekemer roept de hulp van anderen erbij om het pesten te steunen.

- **De buitenstaander:**
De buitenstaander denkt dat er in de klas niet gepest wordt. Het kan hem/haar ook niet zoveel schelen. Zolang hij/zij er maar geen last van heeft.
- **De stille:**
De stille bemoeit zich niet met het pesten. Hij/zij vindt het pesten wel gemeen, maar durft niet iets te zeggen of te doen. De stille is bang om zelf gepest te worden.

Hoe weet u als ouder dat uw kind gepest wordt?:

Kinderen die gepest worden, zullen dat niet snel aan hun ouders vertellen. Kinderen schamen zich en vinden het moeilijk om erover te praten. Dat kan zijn omdat ze bang zijn dat u ze niet zal geloven. Ze hebben een schuldgevoel. Ze denken dat ze stom zijn en dat het wellicht hun eigen schuld is dat ze gepest worden. Het vertellen voelt aan als klikken of het kan leiden tot meer pesten. Ze schamen zich omdat ze niet voor zichzelf op kunnen komen. Als laatste zullen kinderen het soms niet vertellen om hun ouders niet ongerust te maken. Kinderen willen juist dat hun ouders trots op ze zijn. Door alle genoemde redenen, kan het lang duren voordat u er als ouder achter komt dat uw kind gepest wordt.

Hieronder beschrijven we een aantal probleemgedragingen/ signaalgedragingen in de leeftijd 4 tot en met 12 jaar. Belangrijk voor u als ouder om te weten is dat:

- Deze lijst is een globale richtlijn en is niet volledig
- Sommige items op zich hoeven nog geen aanleiding te geven om je ongerust te maken
- Een combinatie van meerdere items zou wel eens een aanleiding kunnen zijn dat er meer aan de hand is.

Signaalgedragingen voor de leeftijd 4 tot 12 jaar:

- Afwijkend gedrag van wat voor het kind, de leeftijd en de situatie normaal is
- Afwijkende ideeën over wat wel en niet mag
- Ernstig ongehoorzaam zijn
- Onverschilligheid t.a.v. ouderen/ ouders
- Vernielingen en vandalisme
- Agressief zijn naar andere kinderen en met agressie problemen oplossen
- Pestgedrag vertonen/ gepest worden
- Impulsief gedrag als brandjes stichten
- (kleine) diefstallen
- Spijbelgedrag
- Slechte motivatie, negatieve houding en slechte resultaten op school
- Ongunstig schoolklimaat
- Liegen
- Laag zelfbeeld
- Seksueel uitdagen naar andere kinderen en volwassenen
- Weinig vrienden hebben of erg groepsgevoelig zijn
- Angstig, bang en stressgevoelig zijn
- Niet even alleen durven zijn
- Weglopen van huis
- Eenzaam voelen/ ontbreken van steun
- Veel praten over dood en dood willen
- Veel gezinsconflicten

4. Het omgangsprotocol

We stellen vast dat we pestgedrag op school niet accepteren.

Uitgangspunten:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders.
- De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
- Leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel kan pesten signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
- De school beschikt over een aanpak wanneer pesten voorkomt.
- De school probeert pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen gedragsafspraken worden vastgesteld en worden er lesactiviteiten ontplooit.

KiVa

De Valkenheuvel is een KiVa school. KiVa is een preventief, schoolbreed programma gericht op het versterken van de sociale veiligheid en het tegengaan van pesten op basisscholen. De afkorting KiVa is afgeleid van de Finse den **Ki**ussaamisen **V**astainen of **Ki**sammista **V**astustava (tegen pesten). Het woord “kiva” betekent ook leuk of fijn.

KiVa heeft drie belangrijke kenmerken:

1. Problemen oplossen in en met de groep.
2. Voorkomen en aanpakken van pesten.
3. Veelzijdig, praktijkgericht materiaal.

Een van de belangrijkste uitgangspunten van KiVa is dat pesten een groepsproces is. Niet alleen de pester en het slachtoffer, maar ook buitenstaanders spelen een belangrijke rol bij het pesten. Het beïnvloeden van de groep als geheel is dus essentieel voor het effectief tegengaan van pesten.

KiVa werkt met lessen waarin tien thema's worden behandeld. De thema's gaan onder andere over groepsdruk, communicatie, respect en het voorkomen en oplossen van pesten. In de lessen wordt gewerkt aan de kennis, vaardigheden en houding van leerlingen ten aanzien van pesten. KiVa zet in op positieve groepsvorming en stimuleert de sociale vaardigheden en de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen. De lessen zijn gericht op het werken aan positieve groepsvorming en het bieden van een veilige leeromgeving. De lessen hebben aantrekkelijke werkvormen zoals oefeningen, discussies, groepswork en rollenspellen. Elk thema wordt afgesloten met een KiVa-regel. Samen vormen de tien KiVa-regels het KiVa contract.

Daarnaast heeft de Valkenheuvel een steungroep die bestaat uit twee medewerkers: Ingrid Doeser en Froukje van den Born. De hoofdtaak van dit KiVa steunteam is om samen met de leerkracht de voorkomende gevallen van pesten te onderzoeken en op te lossen. Veel acute problemen kunnen door tijdig ingrijpen goed worden opgelost door de leerkrachten.

Sommige pestproblemen zijn echter ernstig of bestaan al langdurig. In dit soort gevallen kan de leerkracht of ouder contact zoeken met een lid van het KiVa steunteam. Zo nodig kan het KiVa steunteam externe hulp inschakelen voor pesters, slachtoffers of de hele klas. Ingrid Doeser is de vertrouwenspersoon en zij is ook coördinator sociale veiligheid van de Valkenheuvel. Leerlingen en hun ouders/verzorgers kunnen meldingen van ongewenst gedrag of klachten bij deze coördinator melden.

Preventieve maatregelen

- De leerkrachten werken aan een klassenklimaat, zoals hieronder staat omschreven:
 - De leerkracht geeft ruimte tot het uiten van gevoelens (ook negatieve).
 - De leerkracht let meer op dingen die goed gaan (gedrag en leerprestaties) en benoemt die ook.
 - Kritiek wordt niet vermeden, maar wordt zonder negatieve, emotionele lading gegeven. Dus: geen persoonlijke aanval, maar gericht op gedrag.
 - Kinderen mogen zichzelf zijn.
 - De leerkracht heeft aandacht voor elke individu afzonderlijk.
 - De leerkracht creëert situaties waarin kinderen kunnen samenwerken.
- Vanaf groep 1/2 stelt de leerkracht met de groep regels op. Leerkrachten zorgen ervoor dat de naleving hiervan regelmatig aan de orde wordt gesteld.
- Elke leerkracht is consequent als het gaat om het handhaven van de regels. Na een incident, waarbij één van de omgangsprincipes overtreden is, zal de leerkracht met de leerling in gesprek gaan. Door met leerlingen vaak over deze principes te praten willen we ze leren na te denken, verantwoordelijkheid te geven en ook af te leggen over hoe we met elkaar om willen gaan. De ouders worden op de hoogte gesteld van het incident. Bij het herhaaldelijk overtreden van de omgangsprincipes, zal er een sanctie volgen die in relatie is met de overtreding. Per leerling zal gekeken worden welke sanctie het meest effectief is. Bij regelmatig of buitensporig overtreden van de omgangsprincipes, worden ouders op gesprek gevraagd.
- De leerkracht houdt een incidentenregistratie bij. Door het registreren van incidenten kunnen we als school zien welke incidenten plaatsvinden. Daarnaast weten we ook waar en wanneer incidenten zich voordoen. Deze inzichten helpen bij het nemen van maatregelen.
- We werken met de methode KiVa. Het doel van deze methode is in de eerste plaats het voorkomen van pesten. Daarnaast werken we aan een positieve groeps sfeer. Op school werken we ook met de methode Kleur. Dit is een methode levensbeschouwing vanuit sociaal-emotionele thema's. Kleur prikkelt de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen binnen de school als minisamenleving. Kleur biedt ruimte voor de persoonsvorming van de het kind. De school is de plaats bij uitstek waar de kinderen hun persoonsvorming kunnen oefenen en ontwikkelen.
- Op school hebben we een koffer met materiaal die gericht zijn op de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Voorbeelden van materialen die in de doos te vinden zijn:

1. Kinder kwaliteiten spel.
 2. Kids Skills
 3. Het sociale vaardigheden kwartet spel
 4. Spiegel jezelf spel
 5. Materialen van verschillende cursussen
 6. Spring kikker spring! Spel gericht op gevoelens
 7. In de put – Uit de put. Leerlingen leren om moeilijke situaties beter te hanteren
 8. Kikkerbecool. Is voor het leren van sociale vaardigheden, opkomen voor jezelf, omgaan met pesten en plagen en het leren van goede manieren
 9. Boek van Dolfje Weerwolfje met lesbrieven over pesten
 10. Kanjerboek
- De leerlingen hebben ook de verantwoordelijkheid om omgangsproblemen aan te kaarten bij de leerkracht. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
 - Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Als je wordt gepest of ruzie met een ander hebt en je komt je er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen.
 - School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met de ouders.
 - Twee keer per jaar maken de leerkrachten een sociogram van hun groep. Een sociogram geeft inzicht in de contacten die een kind heeft en de mogelijkheden tot sociale contacten. Zo kan het sociale van de groep in kaart gebracht worden en krijgt de leerkracht inzicht in de sociale verhoudingen.
 - De school heeft een leerlingvolgsysteem op sociaal-emotioneel gebied “ZIEN” dat het probleemgedrag bij leerlingen zo vroeg mogelijk onderkent en tegengaat. ZIEN! is een pedagogisch expertsysteem dat de voorwaarden om tot leren te komen en het sociaal functioneren van kinderen in kaart brengt. Dat gebeurt zowel op individueel als op groepsniveau. Wanneer daar aanleiding toe is, geeft het programma indicaties voor hulp. Door deze indicatie-uitspraken te wegen, bepaalt de leerkracht wat de leerling nodig heeft om sterker te worden. ZIEN! geeft vervolgens doelen waaraan gewerkt wordt om de sociaal emotionele vorming te versterken. De wijze waarop deze doelen kunnen worden bereikt is te vinden in het uitgebreide verzameling van handelingssuggesties, die voor de gebruiker voorgeselecteerd worden. Het begrippenkader van ZIEN! bestaat uit twee graadmeters (Welbevinden en Betrokkenheid) en vijf vaardigheden: Sociaal Initiatief, Sociale Flexibiliteit, Sociale Autonomie, Impulsbeheersing en Inlevingsvermogen. De wijze waarop deze

vaardigheden zich in een profiel van zeven dimensies verhouden, geeft als het ware een foto van het gedrag van het kind.

- De directie draagt er zorg voor dat het omgangsprotocol als basis dient om beleid te formuleren dat opgenomen wordt in de schoolgids en het schoolplan.

5: Stappenplannen:

5.1 Het stappenplan na een melding van pestgedrag

Op het moment dat een leerling, ouder of leerkracht melding maakt van pestgedrag wordt een stappenplan ingezet.

STAP 1:

De leerkracht of lid van het KiVa steunteam praat eerst met de gepeste leerling over het voornemen om de pestsituatie in de groep aan de orde te stellen.

STAP 2:

De leerkracht of lid van het KiVa steunteam voert een groepsgesprek over pesten. Uitgangspunt is dat iedereen in de groep zich fijn en veilig moet voelen op school. De leerkracht brengt dit positief: "Ik wil dat iedereen in mijn groep met plezier naar school gaat." Het gesprek heeft niet tot doel alle feiten boven tafel te brengen. Het gaat er om dat bij leerlingen het besef groeit dat een klasgenoot niet met plezier naar school gaat. Het gesprek gaat over de leerling die het niet naar de zin heeft en hoe we daar met z'n allen wat aan kunnen doen. Van het gesprek wordt een verslag in Parnassys gemaakt.

STAP 3:

Na de afgesproken tijd wordt het gesprek afzonderlijk geëvalueerd met de gepeste leerling en met de groep. Als de situatie is verbeterd, wordt de situatie positief afgesloten. Als de situatie niet is verbeterd kan een tweede ronde gesprekken worden gevoerd. Er kan ook voor worden gekozen om een steungroep samen te stellen. Dit is een kleinere groep uit de klas. Zij gaan dan samen met een lid van het KiVa-team de gepeste leerling helpen.

STAP 4:

De ouders/verzorgers worden geïnformeerd over wat er is afgesproken en gebeurd.

STAP 5:

Als het pesten toch doorgaat, wordt er een specifieke aanpak ingezet namelijk de herstelaanpak. De herstelaanpak wordt alleen gebruikt in de uitzonderlijke situaties dat de steungroep aanpak niet werkt. Bij de herstelaanpak worden er vragen gesteld over wat er precies is gebeurd, wie daar schade van hebben ondervonden, en wat er moet gebeuren om de schade te herstellen. Bij de herstelaanpak wordt dit vormgegeven in een concreet plan. Het is daarmee een meer dwingende manier om toch op een oplossingsgerichte wijze te handelen, zodat de leerlingen onder begeleiding van een volwassene hun gedrag kunnen verbeteren.

5.2 Het stappenplan bij een incident

Leerlingen op school krijgen in contacten met elkaar te maken met ruzie en onvrede. Zo'n ruzie kan uitmonden in een incident. Als school vinden we het belangrijk dat ouders op de hoogte zijn van incidenten tussen leerlingen onderling of tussen leerling en leerkrachten.

Als we het hebben over incidenten, dan bedoelen we daarmee:

- Fysiek geweld zoals schoppen, slaan, knijpen.
- Verbaal geweld waarbij leerlingen gaan schelden.
- Bedreiging of een dreigende houding van de ene leerling naar de andere leerling.

Op het moment dat de leerkracht te maken krijgt met een incident tussen leerlingen, wordt het volgende stappenplan ingezet.

Stap 1:

De leerkracht bespreekt het incident met de betreffende leerlingen.

Stap 2:

In ons leerlingvolgsysteem Parnassys wordt een melding gemaakt van het incident.

Stap 3:

Als een incident in Parnassys wordt gezet, wordt dat naar ouders gecommuniceerd. Dat kan via de mail dan wel telefonisch.

Stap 4:

Als er bij een leerling drie incidenten gemeld zijn, worden ouders uitgenodigd voor een gesprek met de leerkracht en de directie. De leerkracht neemt hiertoe het initiatief. Tijdens het gesprek maken we afspraken tussen ouders, school en leerling om volgende incidenten te voorkomen.

Stap 5:

Mocht het gesprek tussen ouders, school en leerling niet het beoogde effect hebben en er volgen nog twee incidenten, dan wordt er overgegaan tot een officiële waarschuwing, time out of schorsing afhankelijk van de ernst van de incidenten (zie ook beleidsplan Sociale Veiligheid van Het Sticht).

6. Digitaal pesten ofwel cyberpesten

Wat is digitaal pesten

Digitaal pesten is het pesten via internet of via de mobiele telefoon. Digitaal pesten kan veel harder aankomen dan pesten in het gewone leven. Dat komt doordat de daders anoniem kunnen blijven en het pesten nu bij de leerling thuis door kan gaan. Voor leerkrachten en ouders is het erg moeilijk digitaal pesten te ontdekken. Het is belangrijk dat leerkrachten en ouders met de kinderen praten over het bewust gebruiken van de social media. Wat is wel en niet verstandig om te communiceren via social media moet daarbij onderwerp van gesprek zijn. Leer de kinderen dat ze voorzichtig moeten zijn met privégegevens. Leer kinderen dat ze geen “vrienden” accepteren die ze niet kennen.

Veilig internetgebruik

Kinderen maken ook op school gebruik van internet. Als school leren wij de kinderen op een veilige en verantwoorde manier gebruik te maken van internet. Als school hebben wij geen filter op de computer. Het gebruik van filters is nooit 100% waterdicht. Door het gebruik van filters worden bepaalde lesprogramma's geblokkeerd.

Aan het begin van het jaar worden de regels m.b.t. computergebruik besproken in de klas. Kinderen worden op school aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid. De kinderen weten dat de ICT-coördinator altijd het surfgedrag van de kinderen kan nagaan.

In de bovenbouw wordt het app-gedrag van kinderen besproken.

Het stappenplan na een melding van digitaal pesten

STAP 1:

Bewaar de berichten. Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. De berichten kunnen afgedrukt of opgeslagen worden.

STAP 2:

Blokkeer de afzender.

STAP 3:

Probeer te achterhalen wie de dader is. Soms is de dader op te sporen door uit te zoeken van welke computer het bericht is verzonden. Als het op school is gebeurd, informeren we de ICT coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden. Als de bron buiten school zit, is het moeilijk dit aan te pakken.

STAP 4:

Ga in gesprek met de betrokkenen (gepeste, pester en ouders van gepeste en pester). Hierna volgt het stappenplan zoals eerder bij een melding van pesten is besproken.

7. Begeleiding m.b.t. pesten

Begeleiding van de gepeste leerling:

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil
- Sterke kanten van de leerling benadrukken
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)
- Het gepeste kind niet over beschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Begeleiding van de pester:

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen)
- Laat inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenkenhouding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?*
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; CJG; GGD

*Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt

Adviezen aan de ouders van onze school

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- Door positieve stimulering en zogenaamde schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- Besteed extra aandacht aan uw kind
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van de school staat

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem gewenst gedrag
- Geef zelf het goede voorbeeld
- Leer uw kind voor anderen op te komen
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen

8. Veiligheid personeel

Op de Valkenheuvel vinden wij het belangrijk dat ook het personeel zich fijn en veilig voelt op school. Daartoe geven wij zelf het voorbeeld door met elkaar op een respectvolle manier te communiceren. Wij luisteren naar elkaar en respecteren elkaars meningen ook al verschillen die van elkaar. We schelden elkaar niet uit en schreeuwen niet tegen elkaar. We praten met elkaar en niet over elkaar. Als we afspraken maken met elkaar dan houden we ons daaraan en zo niet dan spreken we elkaar daar op aan. Als personen er onderling niet uitkomen dan kan de directeur proberen te bemiddelen. Bij problemen met de directeur kunnen teamleden zich wenden tot het bestuur van het Sticht.

Bovenstaande gedragsregels past het team ook toe naar kinderen en ouders. Onze teamleden moeten zonder beletsel en zonder enige vorm van drang en dwang hun werk kunnen uitvoeren. Het uitgangspunt van ons veiligheidsbeleid is dat nooit wordt toegegeven aan agressie en geweld. Daarvoor hebben wij een aantal maatregelen.

1. Acceptabel gedrag is voor ons op een respectvolle manier communiceren met leerlingen, ouders en andere partijen. En dat verwachten wij ook van de betrokken gesprekspartners.
2. Wij stimuleren onze werknemers elk voorval van agressie en geweld te melden aan de directeur.
3. Wij registreren alle voorvallen van agressie en geweld.
4. Zo nodig trainen wij de werknemers in het omgaan met agressie en geweld.
5. De directeur reageert naar de dader die agressie en geweld heeft gebruikt tegen de werknemer.
6. De directeur bevordert het doen van aangifte van strafbare feiten.
7. De schade wordt verhaald op de dader.
8. Er wordt nazorg verleend aan werknemers die slachtoffer zijn van agressie en geweld.

Op verschillende manieren wordt onderzocht of het personeel van de Valkenheuvel zich sociaal en fysiek veilig voelt. Instrumenten die hiervoor worden gebruikt, zijn de tevredenheidspeilingen (BVPO en Integraal) en de risico inventarisatie en evaluatie/quick scan.

Het personeel kan zich ook wenden tot de vertrouwenspersonen van het Sticht.

Mw. B.A. Janssen

Brugakker 41-25

3704 ZC Zeist

Tel: 06-45144301 email: blijkejanssen@gmail.com

Dhr. A.A. Stegeman

Couwenhoven 56-04

3703 EW Zeist

Tel: 06-15022647 email: antonstegeman@live.nl

9. Bijlagen

Bijlage 1

Handreiking voor gesprek met gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je wordt gepest? Hoe ziet dat pesten eruit?
- Door wie wordt je allemaal gepest? Zijn er nog meer kinderen door wie je wordt gepest?
- Waar wordt je gepest? Zijn er nog meer plekken waar je wordt gepest?
- Hoe vaak wordt je gepest?
- Hoe lang is het pesten al bezig?
- Weten je ouders of andere mensen dat je wordt gepest?
- Wat heb je zelf geprobeerd om het pesten te laten stoppen?
- Zijn er kinderen die jou weleens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gaat gebeuren?

Aanpak

Probeer samen met de leerling te bespreken wat de leerling zelf kan doen tegen het pesten. Hoe kan de situatie worden veranderd. Neem daarbij de volgende punten mee:

- Hoe communiceert de leerling met de anderen?
- Wat straalt de leerling uit ofwel wat is de rol van de lichaamstaal?
- Hoe maakt de leerling zijn gevoelens duidelijk aan anderen?
- Hoe zit het met de vaardigheden van de leerling om zich weerbaar op te stellen naar de pester.

Belangrijk is om aandacht te besteden aan het feit dat er niks mis is met de gepeste leerling. Niemand mag een ander kleineren zonder diens toestemming. Gepeste kinderen denken vaak dat er iets mis met ze is.

Bijlage 2

Handreiking voor gesprek met leerling die pest

Bij dit gesprek is er een driedelig doel:

1. De leerling confronteren met zijn gedrag en de gevolgen hiervan
2. Proberen de achterliggende oorzaken te achterhalen
3. Afspreken wat de gevolgstappen zijn als het pestgedrag niet stopt

Confronteren is probleemgericht en mag niet subjectief zijn. Confronteren wil zeggen dat het gedrag wordt omschreven dat is waargenomen. Blijf bij de inhoud en behoud de relatie. Praat vanuit jezelf bijvoorbeeld: "Ik vind dat je heel gemeen doet en ik wil dat je daarmee stopt." Zeg nooit: "Je bent heel gemeen." Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je dan dat de pester een waardeloos kind is. Blijf specifiek bij de situatie. Als je veel woorden zoals vaak, altijd of meestal gebruikt wordt de kritiek algemeen. Op het moment dat de situatie duidelijk is omschreven, wordt geïnterviewd hoe het anders kan.

Nadat het probleem is benoemd, probeer je achter het waarom te komen. Hoe komt het dat de pester dit gedrag nodig heeft? Wat levert het pesten op? Wat wordt er afgereageerd op de ander? Bespreek ook dat het gedrag van de pester laat zien dat de pester geen inlevingsvermogen heeft. Wat gaat de pester daaraan doen? Heeft de pester daarbij hulp nodig?

Wees tot slot duidelijk dat het pestgedrag moet stoppen. Spreek af wat er gebeurt als het pestgedrag niet stopt.

Bijlage 3

Tips voor leerlingen bij digitaal pesten

Wat kun je doen om digitaal pesten te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat op internet staat.
- Kies een e-mailadres waar niet je eigen voor- en achternaam helemaal inzit.
- Gebruik bij chatten altijd een bijnaam.
- Zorg dat je wachtwoord geheim blijft.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertel het dan aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol, en scheld niet.
- Ga weg uit chatrooms, als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen uit je contactlijsten.
- Bel of mail niet met onbekende mensen die je alleen van internet kent. Spreek niet met ze af zonder dat je ouders het weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen of dreig- en haatmails.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van internet kent.
- Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk op een andere website worden geplaatst. De foto kan jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook worden bewerkt.
- Wees voorzichtig met het gebruik van de webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of ergens voor worden gebruikt dat jij niet wilt.

Wat kun je tegen digitaal pesten doen?

- Vat cyberpesten niet persoonlijk op zeker niet als het mensen zijn die je niet kent. Doordat internet anoniem is, gaan mensen makkelijker schelden.
- Reageer niet op pestmails. Als je niet reageert, gaan pesters vaak op zoek naar een ander.
- Blokkeer de afzender of het nummer.
- Bewaar bewijzen, print ze uit of sla ze op. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over vervelende mails behandelt.
- Praat met je ouders of leerkracht over wat er is gebeurd. Zij kunnen helpen om het pestgedrag te stoppen.

Bijlage 4

Regels van de school:

1. Iedereen moet zich veilig kunnen voelen bij ons op school.
2. We tonen respect: we luisteren naar elkaar en naar alle leerkrachten.
3. Ook al ben je boos, praat er wel over met de ander.
4. Samenwerken en samen delen vinden we belangrijk.
5. We zijn in de gang om stil te werken, anders zijn we stil.
6. We gaan voorzichtig om met spullen en het gebouw.
7. We noemen elkaar bij de echte naam. We schelden elkaar niet uit.
8. In de gang en op de trap lopen we rustig.

Afspraken buiten spelen:

1. Leerkrachten dragen het KiVa hesje.
2. Leerkrachten lopen rond op het plein.
3. De leerkrachten gaan naar buiten met de groep.
4. Er wordt niet gevoetbald op het plein door de leerlingen van groep 4 t/m 8. Groep 1/2 en groep 3 mogen voetballen als ze alleen op het plein zijn.
5. Bij het naar binnen gaan moeten de leerlingen stil zijn. Dat betekent dat als leerlingen over de drempel stappen, ze stil zijn.
6. Bij het bellen gaat de groep die buiten is direct bij de muur staan om snel naar binnen te kunnen gaan.
7. Bij ongewenst gedrag wordt een leerling even op de bank gezet.

Internetregels van de school:

1. Internet wordt gebruikt voor informatie.
2. Ik geef geen e-mail adressen, namen, adressen, telefoonnummers, foto's door.
3. Ik blijf vriendelijk en reageer niet op pesterijen op internet.
4. Als ik iets tegenkom wat ik niet wil zien, klik ik het weg en meld dit aan de leerkracht.
5. Ik download niets.
6. Ik kopieer niet zomaar plaatjes en teksten van andere websites.
7. Ik gebruik bronvermelding en rechtenvrij materiaal.

Bijlage 5

Links/adressen

Pesten

- www.pestweb.nl
Deze site is van stichting School en Veiligheid met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen.
- www.veiliginternetten.nl
Een informatieve site van het Ministerie van Economische Zaken over het veilig gebruik van internet.
- <http://www.computerkennisnet.nl/kennisnet%20veilig%20internet.pdf>
Handreikingen en links voor kinderen, ouders en leerkrachten.